PHÂN TÍCH BÀI THƠ KHÚC HÁT RU NHỮNG EM BÉ LỚN TRÊN LƯNG MẸ

Dàn ý Phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ chi tiết

Mở bài

- Giới thiệu về tác giả Nguyễn Khoa Điềm: Tác giả Nguyễn Khoa Điềm là một nhà thơ lớn, có nhiều tác phẩm hay đóng góp cho nền văn học nước nhà. Thơ của ông thường gắn liền với tình yêu quê hương đất nước, tình yêu con người và có giá trị nhân văn sâu sắc.

- Giới thiệu tác phẩm: Tác phẩm "Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ" thể hiện nguồn cảm hứng vô tận của tác giả với những người con đồng bào Tây Nguyên dân tộc thiểu số ít người. Bài thơ thể hiện tình cảm mẫu tử thiêng liêng, tình yêu của người mẹ dành cho con, hòa chung vào tình yêu quê hương đất nước, tạo thành một tình lớn, mang lại nhiều cảm xúc cho người đọc.

Thân bài

- Hình ảnh người mẹ địu con giã gạo thể hiện điều gì? Người đồng bào vùng dân tộc thường có thói quen địu con trên lưng khi đi làm nương, làm rẫy, khi giã gạo, quay lúa, dệt vải. Những đứa trẻ thơ vùng cao có lẽ ai cũng từng một thời được sống trên lưng mẹ. Lưng người mẹ ấm áp ấp ủ cho con những giấc mơ đẹp, ru con những trưa nồng oi ả, cho con những khoảng trời tuổi thơ bình yên với những giấc mơ ngoan hiền.

- Phân tích sự vất vả của người mẹ khi làm việc như thế nào? Những giọt mồ hôi của mẹ rơi xuống thấm qua lớp áo chảy xuống khuôn mặt hồng hào, bụ bẫm của em, chảy cả vào trong giấc mơ của em. Mẹ làm việc rất vất vả, lại còn phải cõng thêm em ở trên lưng, chắc mẹ sẽ cảm thấy rất mệt mỏi.

- Mong ước của người mẹ? Mẹ em đang vung những nhịp chày, làm việc tạo ra những hạt gạo ấm áp tình quân dân, tình đồng bào, đồng chí. Em nằm ngoan sau lưng mẹ ngủ một giấc no say, những giấc mơ bình yên về một ngày mai tươi sáng.

- Điều gì làm cho người mẹ vui vẻ làm việc? Một bà mẹ vừa chăm chỉ làm việc, vừa chăm con dành hết tình yêu thương của mình cho đứa con bé bỏng, những người mẹ này cũng chưa giây phút nào quên tình yêu, trách nhiệm với với quê hương, đất nước.

- Phân tích hình ảnh hai mặt trời để thấy sự khác nhau như thế nào? Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng. Người mẹ đồng bào dân tộc đi đâu làm gì cũng luôn phải mang con theo cùng. Những việc mẹ làm vô cùng nặng nhọc nhưng có em ở bên dường như mẹ không còn cảm thấy cô đơn nữa. Mẹ làm việc vì con, mong muốn cho con lớn khôn trưởng thành, có một cuộc sống đầy đủ hơn. Tình yêu của người mẹ thể hiện qua từng ấp ủ,

mong muốn nhỏ nhoi. Qua những câu thơ này ta thấy tác giả là một người có trái tim vô cùng nhân hậu. "Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi. Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng".

- Hình ảnh các anh cầm súng, các chị cầm chông thể hiện điều gì? Trong khổ thơ này, người mẹ không chỉ địu con làm rẫy, đi rừng hay giã gạo nữa. Mà người mẹ đã địu con vào chiến trường, vào Trường Sơn tham gia giết giặc chống quân thù.

- Mong ước của người mẹ khi nói với con đi đánh trận cuối? Mẹ địu con đi đánh trận cuối, thể hiện sự quyết tâm của người mẹ trong cuộc chiến đấu khốc liệt này. Đồng thời cũng thể hiện niềm tin tất thắng của toàn thể người dân trên đất nước ta. Chúng ta luôn tin đạo nghĩa sẽ thắng hung tàn, sự đoàn kết ý chí của người dân sẽ xóa tan những âm mưu đen tối.

– Qua bài thơ tác giả muốn nhắn nhủ điều gì? Tinh thần chống giặc ngoại xâm của đồng bào ta vô cùng mãnh liệt. Dù với vũ khí nào thì tinh thần quyết tâm chống giặc ngoại xâm của người đồng bào ta vô cùng mạnh mẽ. Chúng ta trên dưới đồng lòng trăm người như một.

Kết bài:

- Bài thơ chứa đựng tình yêu quê hương đất nước

Ví dụ: Bài thơ đã thể hiện tình cảm sâu sắc của người đồng bào dân tộc, những người có cái bụng thẳng thắn, chân tình. Họ luôn hướng về cách mạng, về những anh bộ đội Cụ Hồ với những tình cảm gắn bó sâu sắc.

Bài văn mẫu 1: Phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

Trong thơ ca Việt Nam hiện đại, có nhiều bài viết về chủ đề quê hương, đất nước. Lòng yêu nước thể hiện ở mỗi bài mỗi khác, tùy theo cảm hứng của tác giả, song mỗi bài là một nốt nhạc trong bản giao hưởng ngợi ca Tổ quốc và nhân dân anh hùng.Nguyễn Khoa Điềm là một nhà thơ chiến sĩ trưởng thành trong chiến khu tây Thừa Thiên gian khổ và ác liệt thời chống Mĩ.

Trong những ngày mưa bom bão đạn ấy, bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ đã ra đời.Bài thơ kể về người mẹ dân tộc Tà-ôi vừa địu con trên lưng vừa giã gạo để nuôi bộ đội; tỉa bắp trên nương góp phần sản xuất lương thực cho kháng chiến và mơ ước sau này sẽ được thấy Bác Hồ, ước mong con mình khôn lớn được sống trong đất nước tự do. Qua đó, tác giả ca ngợi tình yêu con thiết tha, đằm thắm và tình yêu nước sâu nặng của bà mẹ Tà-ôi. Bài thơ có 3 khúc ru, mỗi khúc đều mở đầu bằng câu:

“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi

Kết thúc là lời ru của mẹ được lặp lại ở mỗi đoạn:

Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi.

Mẹ thương a-kay, mẹ thương...

Con mơ cho mẹ...

Mai sau con lớn...”

Trong mỗi khúc hát ru đều có hình ảnh người mẹ với công việc vất vả cùng tình cảm, ước vọng đối với đứa con và quê hương đất nước.Mở đầu bài thơ là tiếng ru thân thương, vỗ về của nhà thơ, đưa em bé vào giấc ngủ say nồng:

“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi

Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ”

Trong lời ru đứa con chứa chan niềm thương mến sâu xa đối với người mẹ. Hai câu thơ sau miêu tả người mẹ trong công việc giã gạo nuôi quân:

“Mẹ giã gạo mẹ nuôi bộ dội

Nhịp chày nghiêng giấc ngủ em nghiêng”

Nếu câu thơ trên tả thực thì câu thơ dưới thể hiện tình cảm gắn bó sâu nặng giữa mẹ và con. Tác giả vừa miêu tả công việc giã gạo nặng nhọc của người mẹ, vừa miêu tả giấc ngủ chập chờn, giấc ngủ nghiêng của cu Tai trên lưng mẹ. Dường như chú bé cũng thấy được nỗi vất vả và ý nghĩa đẹp đó trong việc làm của mẹ nên hơi thở em hoà cùng hơi thở mẹ và em cố ngủ ngoan cho mẹ yên lòng.Nếu ai đà từng chứng kiến cảnh giã gạo bằng chày trong cối gỗ của đồng bào miền núi thì mới thấy hết sự vất vả khi biến hạt thóc thành hạt gạo trắng ngần. Nhà thơ đã chọn lựa những động tác tiêu biểu để miêu tả công việc giã gạo nặng nhọc và thế hiện tình mẹ con chân chất, sâu nặng của người mẹ miền núi. Cảnh tượng mộc mạc ấy đã làm xúc động lòng người:

“Mồ hôi mẹ rơi má em nóng hổi

Vai mẹ gầy nhấp nhô làm gối

Lưng đưa nôi và tim hát thành lời”

Khi mẹ giã gạo, cu Tai vẫn ngủ trên lưng. Trong giấc ngủ, em vẫn cảm nhận được mồ hôi của mẹ rơi trên má em nóng hổi, cảm nhận được sự vất vả và tình yêu con thiết tha của mẹ.Tác giả đã sử dụng thành công nghệ thuật so sánh: đôi vai mẹ gầy làm gối cho con, lưng mẹ đung đưa làm nôi ru con ngủ và nhịp tim của mẹ hát thành lời yêu thương tha thiết. Trong giấc ngủ, lúc nào Cu Tai cũng được ấp ủ tròng hơi thở và tình thương của mẹ, được nghe mẹ hát ru. Khổ thơ đã thể hiện được tình mẫu tử thắm thiết, thiêng liêng

cùng công việc vất vả của người mẹ giã gạo để nuôi con, nuôi bộ đội Giải phóng.Nếu khổ thơ đầu là lời ru của nhà thơ thì khổ thơ thứ hai là tiếng nói tâm tình của người mẹ:

"Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi

Mẹ thương a-kay, mẹ thương bộ đội"

Câu thơ như lời ru êm ái chất chứa yêu thương. Tình cảm mẹ con vốn đã đẹp nay càng đẹp hơn bởi nó gắn liền với tình cảm lớn lao là tình thương bộ đội, tình yêu nước. Mẹ mong trong giấc ngủ, Cu Tai sẽ mơ giấc mơ của mẹ là có nhiều gạo thật ngon để nuôi bộ đội và Cu Tai sẽ lớn lẽn thật nhanh để giúp mẹ giã gạo nuôi quân:

"Con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần

Mai sau con lớn vung chày lún sân..."

Từ ước mơ có hạt gạo trắng ngần đến ước mơ mai sau con lớn vung chày lún sân đều chứa đựng niềm hi vọng cháy bỏng của người mẹ về đứa con sau này sẽ trở thành một thanh niên cường tráng, có ích cho nước, cho dân.Hình ảnh người mẹ trong cảnh tỉa bắp trên nương thật đẹp và cảm động:

"Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi

Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ

Mẹ đang tỉa bắp trên núi Ka-Lưi

Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ"

Vẫn là lời vỗ về của trái tim chan chứa thương yêu của nhà thơ, mong em bé ngủ ngon để mẹ yên tâm làm việc, nhưng ở khổ thơ này, cảm xúc da diết hơn thể hiện qua hình ảnh tương phản độc đáo: Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ. Núi thì lớn, nương bắp thì rộng mà sức mẹ có hạn. Mẹ cắm cúi, lom khom tỉa bắp, trên lưng mẹ con vẫn ngủ say. Câu thơ đã khắc sâu nỗi vất vả khó nhọc của người mẹ vùng cao trong lao động sản xuất thời chống Mĩ.Đối với những bà mẹ sớm hôm tần tảo nuôi con, dường như họ không biết mệt mỏi bởi đứa con là niềm hi vọng, là nguồn an ủi, động viên, tiếp thêm sức mạnh và nghị lực cho mẹ:

"Em ngủ ngoan em đừng làm mẹ mỏi

Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi

Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng."

Câu thơ lấp lánh nét đẹp cuộc đời và tình mẹ con. Biện pháp ẩn dụ trong những câu thơ này có nhiều ý nghĩa. Bắp trên nương tươi tốt nhờ ánh nắng mặt trời. Cu Tai cũng giống như mặt trời tỏa nắng sưởi ấm trái tim mẹ để mẹ sống tốt hơn, đẹp hơn cho đời. Em là mặt trời bé bỏng, thân yêu của mẹ.Lời ru ở khúc ru này vẫn là tiếng nói tâm tình của người mẹ nhưng đã chứa đựng ước mơ lớn hơn:

"Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi

Mẹ thương a-kay, mẹ thương làng đói

Con mơ cho mẹ hát bắp lên đều

Mai sau con lớn phát mười Ka-lưi..."

Càng thương con, người mẹ lại càng thương bà con dân bản. Mẹ ước mơ về một ngày mai no ấm hạnh phúc, về sự trưởng thành và sức mạnh kì diệu của đứa con thân yêu.Nếu ở hai đoạn thơ trước, tác giả miêu tả cảnh mẹ địu con trên lưng giã gạo nuôi bộ đội, địu con lên nương tỉa bắp thì ở đoạn thơ này là cảnh mẹ địu con cùng đi đánh giặc

Sự lặp lại hai câu thơ Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi, Em ngủ cho ngoan, đừng rời lưng mẹ đã tạo nên âm điệu ngân nga, thấm dần vào người đọc một cảm xúc thân thương. Con cùng mẹ băng suối, vượt ngàn, đạp rừng xông tới. Cả nhà, cả làng, cả nước cùng đánh giặc.Nhịp thơ sôi nổi, thôi thúc như một hành khúc lên đường. Câu kết vẽ lên hình ảnh thật xúc động:

"Từ trên lưng mẹ, em đến chiến trường

Từ trong đói khổ em vào Trường Sơn."

Lời thơ khẳng định ý chí chiến đấu mãnh liệt của bà mẹ Tà-ôi nói riêng và đồng bào miền tây Thừa Thiên Huế nói chung. Lúc này, mẹ và em cùng lên đường vào Trường Sơn đánh giặc, nơi có biết bao khó khăn vất vả, nơi cái chết và sự sống chỉ cách nhau gang tấc. Kết thúc bài thơ vẫn là lời hát ru và ước nguyện của mẹ:

"Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi

Mẹ thương a-kay, mẹ thương đất nước

Con mơ cho mẹ được thấy Bác Hồ

Mai sau con lớn làm người Tự do..."

Điệp khúc: Ngủ ngoan a-kay ơi, ngủ ngoan a-kay hỡi, Mẹ thương a-kay..., Con mơ cho mẹ..., Mai sau con lớn... đã thể hiện khát vọng cháy bỏng trong lòng người mẹ. Mẹ mong ước cho con những điều thật thiết thực và cũng thật lớn lao, kì diệu

"Mai sau con lớn vung chày lún sân...,

Mai sau con lớn phát mười Ka-lưi

Mai sau con lớn làm người Tự do..."

Khi giã gạo, mẹ mong con mơ cho mẹ hại gạo trắng ngần. Khi tỉa bắp trên nương, mẹ mong con mơ cho mẹ hạt bắp lên đều. Khi chiến đấu, mẹ mong con mơ cho mẹ được thấy Bác Hồ trong ngày đất nước sạch bóng quận thù, Bắc-Nam thông nhất. Chính tình thương, đức hi sinh, lòng vị tha và nhân hậu cao cả của những người mẹ nghèo yêu nước ấy đã góp phần làm nên chiến thắng hôm nay.Bài thơ ra đời năm 1971, trong giai đoạn ác liệt nhất của cuộc chiến đấu chông Mĩ cứu nước nhưng đến nay nó vẫn còn giừ nguyên giá trị. Khúc hát ru đã được phổ nhạc, trở thành bài ca được nhiều người ưa thích. Tình yêu thương con của bà mẹ nghèo miền núi gắn liền với tình thương bộ đội, tình yêu làng bản, lòng kính yêu Bác Hồ và tình yêu đất nước.Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ được đánh giá là một trong những bài thơ hay của thơ ca giai đoạn chống Mĩ cứu nước.

Giờ đây, đọc lại bài thơ, người ta vẫn rưng rưng xúc động bởi tình cảm mộc mạc, chân thành cao đẹp của những người mẹ trong cuộc kháng chiến chống Mĩ gian khổ và oanh liệt của dân tộc ta. Tự hào thay, người mẹ Việt Nam!Sau cuộc chiến tranh chống Mĩ cứu nước, Tổ quốc ta, nhân dân ta đã xây dựng biết bao tượng đài để ghi nhớ công ơn và ngợi ca những người mẹ Việt Nam anh hùng, Với Khúc hát ru những em bé lớn trẽn lưng mẹ, nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm cũng đã xây dựng thành công một tượng đài bằng ngôn ngữ về những người mẹ miền núi vô danh.

Bài văn mẫu 2: Phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

Nguyễn Khoa Điềm là nhà thơ có nhiều những đóng góp đáng kể trong nền văn học Việt Nam, những bài thơ của ông để lại nhiều giá trị sâu sắc và đặc biệt nổi bật đó là bài khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ.Những khúc hát ru của người mẹ đã là nguồn cảm hứng vô tận để tác giả sáng tác lên những tác phẩm hay và đặc biệt có ý nghĩa, nó mang những khúc hát ru thu hút những làn điệu nhẹ nhàng trong tâm hồn của tác giả, những hình ảnh đó đã tác động mạnh mẽ trong lòng người đọc, những lời ru những em bé ngủ trên lưng những người mẹ khi địu con lên núi, ngủ trên lưng mẹ những em bé này lớn lên từng này, những giấc ngủ ngon đã trở thành một động lực để người mẹ có thể lao động để nuôi dưỡng những người con của mình, mẹ lao động đó là giã gạo, và một nhiệm vụ quan trọng đó là nuôi những chú bộ đội đi chiến đấu, những điều cao cả đó đã được tác giả thể hiện thật sâu sắc, những điều đó mang những đặc trưng riêng và mang những nỗi nhớ riêng biệt, đối với những người mẹ niềm núi này:

"Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi,

Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ.

...

Con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần,

Mai sau con lớn vung chày lún sân…"

Những khúc hát ru của những người mẹ này đã mang những khoảnh khắc đặc biệt trong tâm trí của những người chiến sĩ cách mạng, những lời hát đó đã khắc khoải sâu sắc trong lòng người, nó mang những dấu ấn riêng và đặc biệt sâu sắc, trong những hình ảnh đó những sự vất vả của những người mẹ đã thể hiện sâu sắc và nó nổi bật trong những trang thơ của tác giả, những nỗi vất vả đó được diễn tả bằng những từ như đổ mồ hôi, nhưng vai gầy nhấp nhô… những lời đó đã thể hiện được những nỗi vất vả của những bà mẹ. Sự tận tụy đó thể hiện những nỗi niềm sâu sắc, nó mang những nỗi nhớ thương và tác giả đã thể hiện những nỗi nhớ thương và tình cảm sâu sắc của tình yêu đối với những người mẹ này, sự biết ơn sâu sắc, những khoảnh khắc đó mang những âm điệu nhẹ nhàng và âm vang:

"Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi,

...

Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng."

Những việc làm của mẹ đều là muốn chăm cho con lớn khôn, mẹ yêu thương con và yêu thương những chú bộ đội đã hy sinh để bảo vệ tổ quốc, những nhịp chày dã gạo đã thể hiện mang những dấu ấn sâu sắc trong tâm hồn của tác giả, những điều đó đã thể hiện sâu sắc và mang những nhịp điệu riêng và vô cùng ý nghĩa cho tác giả, những nỗi nhớ thương đó thể hiện qua những ngôn ngữ trong tác phẩm này, hình ảnh mang những đặc trưng sâu sắc, những lời ru của người mẹ mong cho người con của mình ngủ ngon và những tâm sự thầm kín mà người mẹ đã thể hiện, mặt trời của bắp đó là mặt trời của nguồn lương thực nuôi sống bộ đội và nuôi con, nhưng mặt trời của mẹ thì nằm trên lưng, đó là tất cả những tình cảm sâu sắc mà người mẹ muốn thể hiện, con là tất cả đối với mẹ, là niềm tin trong sáng là cuộc sống của mẹ:

"Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi,

...

Từ trong đói khổ em vào Trường Sơn."

Sự mong mỏi của mẹ đó là mong cho con ngoan và khỏe mạnh, những lời tâm sự mà người mẹ đã thể hiện được sâu sắc trong tác phẩm đó là những điều thầm kín và những nỗi niềm sâu rộng mà tác giả đã thể hiện, tình yêu thương của tác giả trong bài này đó là những khoảnh khắc mà tác giả thể hiện qua những trang sách hay mang những giá trị riêng biệt nó biểu hiện tình cảm của mẹ dành cho người con, tình yêu thương đó đã tác

động sâu sắc đến tâm hồn của tác giả, những khoảnh khắc đó nhẹ nhàng và tình cảm gắn bó mật thiết và có ý nghĩa vô cùng lớn khi sự yêu thương của mẹ là vô bờ bến. Nhưng mong ước của người mẹ là mong con của mình sau này cũng sẽ trở thành những người có ích cho xã hội như những người chiến sĩ cách mạng, phục vụ cách mạng.Những vất vả gian lao của những người mẹ vừa phải nuôi con vừa phải lo chiến đấu cách mạng những người mẹ cao cả này đã để lại nhiều cảm xúc đáng kể cho tác giả, những điều đó không chỉ tạo nên những niềm tin sáng chói mà tạo nên những nhịp điệu riêng trong lòng của tác giả những hình dung đó, những hy sinh cao cả mà người mẹ đã dành nó to lớn và có sức mạnh vô cùng mạnh mẽ, những hình dung đó tạo nên những nhịp điệu riêng và có ý nghĩa đặc biệt sâu sắc, hình dung ra những hình ảnh mang những đặc điểm riêng và vô cùng ý nghĩa cho người đọc, những sự hy sinh đó vang vọng và mang những ý nghĩa đặc biệt sâu sắc, nhiều những hình ảnh mang những giá trị lớn lao khi người phụ nữ vừa nuôi con vừa cầm chông đánh giặc khi có giặc tới…Sự hy sinh lớn lao đó đã thể hiện được những yếu tố cao cả trong người mẹ mong muốn của người mẹ con mình sẽ trở thành những người có ích và sẽ lo cho đất nước của mình, những điều đó sẽ có ý nghĩa tạo nên những nhịp điệu nhẹ nhàng mà Bác Hồ đã dạy dỗ.

Bài văn hay 3: Phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

Viết về bà mẹ Việt Nam trong thời kì chống Mĩ, bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ của Nguyễn Khoa Điềm là một bài thơ độc đáo và rất hay. Nó đã được phổ nhạc thành ca khúc từng làm rung động hàng triệu trái tim.Bà mẹ được nói đến là bà mẹ người Tà-ôi có một tình thương mênh mông: thương con, thương làng đói, thương bộ đội, thương đất nước. Bài thơ có 3 khúc ca được sáng tạo theo âm điệu dân ca, điệu ru con của đồng bào Tà-ôi trên miền núi Trị Thiên. Mở đầu mỗi khúc ca là một điệp khúc ngọt ngào tha thiết:

“Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi!

Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ...”

Khúc ca thứ nhất là tiếng ru khi mẹ địu con giã gạo

“Mẹ giã gạo mẹ nuôi bộ đội

Nhịp chày nghiêng, giấc ngủ em nghiêng

Mồ hôi mẹ rơi má em nóng hổi

Vai mẹ gầy nhấp nhô làm gối

Lưng đưa nôi và tim hát thành lời.”

Tiếng ru con "nghiêng" theo nhịp chày làm cho giấc ngủ em cu Tai cũng "nghiêng" theo. Con như đang chia sẻ sự vất vả của mẹ. Má em cũng "nóng hổi" vì bao mồ hôi mẹ tuôn

rơi. Hàng loạt hình ảnh hoán dụ (mồ hôi, má, vai, lưng, tim) được sử dụng rất "đắt" để thể hiện trái tim yêu thương mênh mông của người mẹ nghèo. Lưng mẹ là chiếc nôi để con lớn lên. Tim mẹ dạt dào tình mẫu tử, đã "hát thành lời". Hạt gạo hậu phương là "hạt vàng làng ta" hạt gạo của mẹ nặng tình nặng nghĩa, rất đáng tự hào: *Mẹ thương a-kay, mẹ thương bộ đội*

Khúc ca thứ hai là tiếng ru khi mẹ tỉa bắp trên núi Ka-lưi. Người mẹ cần cù đảm đang vừa địu con, vừa làm rẫy. So sánh "lưng núi" và "lưng mẹ" nhằm khẳng định đức tính kiên nhẫn, chịu đựng gian khổ của người mẹ nghèo:

"Mẹ đang tỉa bắp trên núi Ka-lưi

Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ."

"Mặt trời" trong thơ Nguyễn Khoa Điềm là một hình ảnh ẩn dụ nói lên tình thương, niềm tự hào của mẹ đối với cu Tai, vì em là nguồn sống, nguồn hạnh phúc của mẹ:Mặt trời của mẹ, em nằm trên lưng.Mẹ nhân hậu, lòng mẹ bao la mang nặng tình nhà nghĩa xóm. Thời kháng chiến "hạt gạo cắn đôi, hạt muối chia đều" là thế.Khúc ca thứ ba, nhịp điệu vang lên dồn dập. Đó là lúc "Thằng Mĩ đuổi ta phải rời con suối", dồn đồng bào Tà-ôi vào chỗ chết, mẹ địu con khi đang "chuyển lán" và "đạp rừng". Cả gia đình mẹ cùng ra trận, mang tầm vóc anh hùng:

"Anh trai cầm súng, chị gái cầm chông

Mẹ địu em đi để giành trận cuối

Từ trên lưng mẹ, em đến chiến trường

Từ trong đói khổ em vào Trường Sơn."

Khúc ca thứ ba là khúc ca chiến đấu. "Giặc đến nhà, đàn bà cũng đánh " là truyền thống anh hùng của người phụ nữ Việt Nam. Ở đây, người mẹ địu con ra trận, đi tiếp tế, đi tải đạn vì sự nghiệp giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước:

Mẹ thương a-kay, mẹ thương đất nước.Trong bài thơ, Nguyễn Khoa Điềm 3 lần nói lên giấc mơ đẹp của bé thơ:

"Con mơ cho mẹ hạt gạo trắng ngần.

Con mơ cho mẹ hạt bắp lên đều

Mai sau con lớn phát mười Ka-lưi

Con mơ cho mẹ được thấy Bác Hồ

Mai sau con lớn làm người Tự do...”

Đó là giấc mơ tình thương, giấc mơ về ấm no, hạnh phúc, giấc mơ chiến thắng.Bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ xứng đáng là bài ca lòng mẹ Việt Nam. Mọi đứa con chỉ có thể lớn lên bằng dòng sữa, bằng lời ru, tình thương của mẹ. Bài thơ của Nguyễn Khoa Điềm là tượng đài tráng lệ về bà mẹ Việt Nam "Anh hùng, bất khuất, trung hậu, đảm đang". Nó nhắc nhở mỗi chúng ta ghi sâu trong lòng tình cảm kính yêu và biết ơn người mẹ hiền của mỗi chúng ta, tự hào về bà mẹ Việt Nam.

Bài văn hay 4: Phân tích bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ

Trong những năm tháng kháng chiến chống ngoại xâm gian lao của dân tộc, mọi tình cảm cá nhân của mỗi con người đều gắn bó sâu đậm với tình yêu quê hương đất nước. Trong kháng chiến chống Pháp, người đọc biết đến một ông Hai trong truyện ngắn “Làng" của Kim Lân - một người nông dân có tình yêu làng gắn bó với tình yêu đất nước thiêng liêng. Và trong kháng chiến chống Mỹ, ta biết đến một Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ của Nguyễn Khoa Điềm.

Xuyên suốt bài thơ là lời người mẹ dân tộc Tà-ôi ru con mà “Trong lời ru của bà mẹ Tà-ôi không chỉ có tình yêu thương còn tha thiết mà còn có cả tình cảm và nhận thức về hành động cách mạng của người dân yêu nước”.Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ được Nguyễn Khoa Điềm sáng tác vào năm 1971, năm mà cuộc kháng chiến chống Mĩ đang hồi cam go, khốc liệt nhất, mỗi người dân Việt Nam đang dốc toàn sức toàn lực của mình để góp phần cho chiến đấu. Trong cuộc ra quân “bốn mươi thế kỉ cùng ra trận” của toàn dân tộc có cả những em bé Tây Nguyên nằm trên lưng mẹ - các em ngoan ngoãn lấy lưng mẹ làm nôi để cha mẹ yên tâm đánh Mĩ. Và bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ là tiếng hát ru của người mẹ dân tộc Tà-ôi dành cho những đứa con rất mực thân yêu ấy. Tiếng ru của mẹ là tiếng yêu con và cũng là tiếng yêu nước tha thiết, bồi hồi.Bài thơ được thể hiện dưới ba khúc hát, mỗi khúc được mở đầu giống nhau bằng hai câu "Em cu Tai ngủ trên lưng mẹ ơi / Em ngủ cho ngoan đừng rời lưng mẹ” và kết thúc mỗi khúc là lời ru trực tiếp của người mẹ. Trong khúc ca thứ nhất, người mẹ ru con khi địu con trên lưng và giã gạo nuôi bộ đội:

“Mẹ giã gạo mẹ nuôi bộ đội

Nhịp chày nghiêng, giấc ngủ em nghiêng

Mồ hôi mẹ rơi má em nóng hổi

Vai mẹ gầy nhấp nhô làm gối

Lưng đưa nôi và tim hát thành lời”

Con nằm trên lưng mẹ mà có khác gì con đang nằm trong bụng mẹ. Mẹ giã gạo, nhịp chày là nhịp ru con, mồ hôi lao động thấm vào giấc ngủ yên lành của con để con sẻ chia

với mẹ nỗi vất vả, nhọc nhằn. Hàng loạt hình ảnh hoán dụ: mồ hôi, má, vai, lưng, tim được sử dụng rất hiệu quả. Toàn bộ con người mẹ đang hướng đến con, đang dành cho con những gì tốt đẹp nhất. Và tình yêu con sâu nặng ấy gắn liền với tình thương thiết tha những người lính cụ Hồ

Mẹ thương a-kay và cũng là thương bộ đội. Trong ước mơ của mẹ có giấc mơ cho con khỏe mạnh "vung chày lún sân" và có giấc mơ cho bộ đội "hạt gạo trắng ngần" để ăn no đánh Mĩ.Khúc ca thứ hai của mẹ cất lên khi địu con trên lưng đi tỉa bắp trên núi Ka-lưi:

"Mẹ đang tỉa bắp trên núi Ka-lưi

Lưng núi thì to mà lưng mẹ nhỏ

Em ngủ ngoan em đừng làm mẹ mỏi

Mặt trời của bắp thì nằm trên đồi

Mặt trời của mẹ em nằm trên lưng."

Mặt trời, ánh sáng, những cái mà cây không thể thiếu, là phía hoa lá hướng về thì nằm trên đồi. Mặt trời, niềm tin và hi vọng của mẹ, là bé đang nằm trên lưng. Hình ảnh ẩn dụ "Mặt trời của mẹ" đã diễn tả sâu sắc ý nghĩa của con trong sự sống của mẹ. Ước mơ, khát vọng của mẹ hướng cả về con. Đôi bàn tay tỉa bắp, chiếc lưng thon địu con trên lưng và lòng mẹ cất lên tiếng hát về ước mơ đẹp đẽ của mình:

"Mẹ thương a-kay, mẹ thương làng đói

Con mơ cho mẹ hạt bắp lên đều

Mai sau con lớn phát mười Ka-lưi..."

Tình thương mẹ dành cho con, tình thương mẹ cũng dành cho cả dân làng đang trong cơn đói. Và bởi thế, ước mơ của mẹ dành cho con "mai sau con lớn phát mười Ka-lưi" nhưng trước hết là dành cho làng bản "con mơ cho mẹ hạt bắp lên đều" để dân làng đi qua những năm tháng gian lao khắc nghiệt.Lời ru của mẹ tiếp tục cất lên khi đang "chuyển lán đạp rừng":

"Mẹ đang chuyển lán, mẹ đi đạp rừng

...

Từ trong đói khổ, em vào Trường Sơn"

Em đang cùng mẹ gắn bó hơn bao giờ hết với cuộc kháng chiến gian lao của dân tộc, chẳng những "chuyển lán, đạp rừng" mà còn trực tiếp "cầm súng" "cầm chông" chiến

đấu trực tiếp với kẻ thù. Và hơn thế, em và mẹ cũng bước vào con đường Trường Sơn máu lửa. Nhưng dù trong hoàn cảnh nào mẹ cũng không rời em nửa bước. Em nằm trên lưng trở thành động lực, niềm tin để động viên mẹ ngay cả khi vất vả, hiểm nguy nhất. Giấc mơ của mẹ tỏa rạng trong lòng như thứ ánh sáng diệu kì:

"Mẹ thương a-kay, mẹ thương đất nước

Con mơ cho mẹ được thấy Bác Hồ

Mai sau con lớn làm người Tự do..."

Đến đây, tình yêu thương con đã hòa nhập không phải với một đối tượng cụ thể mà với cái chung của toàn dân tộc: đất nước "mẹ thương a-kay, mẹ thương đất nước". Giấc mơ của mẹ là được gặp Bác Hồ - niềm tin yêu, điểm tựa tinh thần của toàn dân tộc. Và mẹ mơ cho con được thành người tự do trong tương lai.Có thể nói, người mẹ dân tộc Tà-ôi hiện lên trong dáng vè tảo tần, lam lũ vất vả của người mẹ Việt Nam trong chiến tranh bom đạn. Đau thương vô ngần nhưng không khi nào trái tim mẹ ngưng lại nhịp thương con và cũng vì thế mà không khi nào ngưng lại nhịp thương đất nước. Đặc biệt, trong giấc mơ của mẹ, khi nào cũng có giấc mơ dành cho đất nước, dành cho con. Mơ cho đất nước trước rồi đến mơ cho con, điều đó khẳng định rằng người mẹ Tà-ôi ý thức rất rõ: hạnh phúc của đất nước gắn liền với hạnh phúc của mỗi công dân trong đó có đứa con thân yêu của mình. "Trong lời ru của bà mẹ Tà-ôi" quả là "không chỉ có tình yêu thương con tha thiết mà còn có cả tình cảm và nhận thức về hành động cách mạng của người dân yêu nước". Chính những điều đó trở thành động lực để những người mẹ này nói riêng và những bà mẹ Tây Nguyên nói chung dốc hết sức mình cho cuộc kháng chiến chung của đất nước. Năm tháng qua đi, chiến tranh chỉ còn là những bụi mờ của dĩ vãng nhưng bài thơ Khúc hát ru những em bé lớn trên lưng mẹ của Nguyễn Khoa Điềm vẫn sống trong lòng người bởi trái tim nóng bỏng yêu thương của một người mẹ, một người dân yêu nước.